

TIKUVCHILIK MASHG‘ULOTLARIDA O‘QUVCHILARDA YARATUVCHANLIK VA DIZAYN KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Surxondaryo viloyati Boysun tumani
2-son texnikumi ishlab chiqarish ta’lim ustasi
Badalova Xurshida Abdumalikovna

ANNOTATSIYA Maqolada tikuvchilik mashg‘ulotlari orqali o‘quvchilarda yaratuvchanlik va dizayn ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali metodlari tahlil qilingan. O‘quvchilarda ijodiy fikrlash, estetik did va amaliy dizayn ko‘nikmalarini shakllantirishda interaktiv mashg‘ulotlar va loyiha asosida o‘qitishning o‘rni yoritilgan. Maqolada mashg‘ulotlarni tashkil etishning metodik tavsiyalari va amaliy misollar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: Tikuvchilik mashg‘uloti, yaratuvchanlik, dizayn, o‘quvchilarning ko‘nikmalari, loyiha asosida o‘qitish, interaktiv metodlar.

ANNOTATION The article analyzes effective methods for developing students’ creativity and design skills through sewing classes. The role of interactive lessons and project-based learning in forming creative thinking, aesthetic sense, and practical design skills is discussed. Methodical recommendations and practical examples are provided.

Key words sewing classes, creativity, design, students’ skills, project-based learning, interactive methods.

Аннотация:

В статье анализируются эффективные методы развития у учеников творческих и дизайнерских навыков через занятия по швейному делу. Рассматривается роль интерактивных занятий и обучения на основе проектов в формировании

творческого мышления, эстетического вкуса и практических навыков дизайна. Приведены методические рекомендации и практические примеры.

Ключевые слова: швейные занятия, творчество, дизайн, навыки учеников, обучение на основе проектов, интерактивные методы.

KIRISH Bugungi texnikum va kasb-hunar ta'limida o'quvchilarda **yaratuvchanlik va dizayn ko'nikmalarini rivojlantirish** zamonaviy pedagogik jarayonning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Tikuvchilik mashg'ulotlari o'quvchilarga nafaqat amaliy hunarmandchilik ko'nikmalarini berish, balki ularning **ijodiy tafakkurini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish, rang va shakl uyg'unligini tushunish** kabi ko'nikmalarni mustahkamlash imkonini yaratadi.

Yaratuvchanlik — bu yangi g‘oya va konseptlarni yaratish, mavjud elementlarni yangi kombinatsiyalarda qo‘llash qobiliyati bo‘lib, u o‘quvchilarning kelajakdagi professional faoliyati uchun muhim poydevor hisoblanadi. Dizayn ko‘nikmalari esa amaliy va estetik jihatlarni uyg‘unlashtirish, mahsulotni foydali va jozibali qilishga qaratilgan bo‘lib, o‘quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

So‘nggi tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘quvchilarda yaratuvchanlik va dizayn ko‘nikmalarini shakllantirishda **loyiha asosida o‘qitish (project-based learning), interaktiv mashg‘ulotlar va o‘yin shaklidagi vazifalar** eng samarali metod hisoblanadi. Shu metodlar orqali o‘quvchilar o‘z g‘oyalarini amaliy ishga aylantirishni,

turli rang, mato va teksturalarni sinab ko‘rishni o‘rganadilar. Bu esa ularning professional tayyorgarligini va ijodiy qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi.

Bundan tashqari, mashg‘ulotlarni amaliy jihatdan tashkil etish, turli dizayn elementlarini tanlash va kombinatsiyalash, jamoaviy ishlar orqali fikr almashish o‘quvchilarda **ijtimoiy ko‘nikmalar, mas‘uliyat hissi va muloqot qobiliyatini** rivojlantirishga yordam beradi. Shu sababli, tikuvchilik mashg‘ulotlari nafaqat hunarmandchilik bilimlarini, balki o‘quvchilarning ijodiy va analitik tafakkurini rivojlantirishning samarali vositasiga aylanadi.

Maqolaning maqsadi — **tikuvchilik mashg‘ulotlarida o‘quvchilarda yaratuvchanlik va dizayn ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali metodlarini**

ilmiy va amaliy jihatdan tahlil qilish, shuningdek, mashgʻulotlarni interaktiv va loyiha asosida tashkil etish boʻyicha metodik tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Shu kirish qismi maqolaga **nazariy asos**, pedagogik jihat va amaliy tavsiyalar uchun mustahkam poydevor yaratadi va asosiy qismga samarali kirish imkonini beradi.

TADQIQOT METADALOGIYASI Yaratuvchanlik va dizayn koʻnikmalarining pedagogik ahamiyati. Yaratuvchanlik – bu yangi gʻoya, konsept yoki yechimlarni ishlab chiqish qobiliyati boʻlib, oʻquvchilarning professional va shaxsiy rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Dizayn koʻnikmalari esa estetik tafakkur, rang va shakl uygʻunligini tushunish, funksional va foydali mahsulot yaratish qobiliyatini shakllantiradi. Pedagogik tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki: **Loyiha asosida mashgʻulotlar** oʻquvchilarning ijodiy fikrlashini 30–35% ga oshiradi; **Interaktiv mashgʻulotlar** oʻquvchilarga turli rang va teksturalarni sinab koʻrish imkonini beradi;

Jamoaviy ishlar oʻquvchilarda hamkorlik, ijtimoiy koʻnikmalar va masʼuliyat hissini rivojlantiradi. Shu asosda, pedagoglar mashgʻulotlarni interaktiv va loyiha asosida tashkil etish orqali oʻquvchilarning yaratuvchanlik va dizayn koʻnikmalarini samarali rivojlantira oladilar.

Oʻquvchilarga kichik loyihalar beriladi: kiyim, aksessuar yoki dekorativ mahsulot yaratish; Loyiha bosqichlari: gʻoya yaratish → eskiz chizish → matoni tanlash → tikish → yakuniy mahsulotni taqdim qilish; Oʻquvchilar natijalarni baholab, konstruktiv fikr almashadilar.

Afzalliklari:

Oʻquvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy qaror qabul qilish koʻnikmalarini rivojlantiradi; Amaliy mashgʻulot jarayonida xatolarni tahlil qilish imkonini beradi;

Natijalarni vizual koʻrinishda taqdim etish orqali estetik didni oshiradi.

Interaktiv mashgʻulotlar. Rang, shakl va teksturani tanlash boʻyicha mini-oʻyinlar;

Smartboard va mobil ilovalar yordamida dizayn elementlarini vizualizatsiya qilish;

Jamoaviy mashqlar orqali g'oyalarni muhokama qilish va mahsulotni takomillashtirish.

Amaliy misol: O'quvchilar guruhlariga bo'linadi. Har bir guruh kiyimning bir elementini dizayn qiladi (masalan, shim yoki ko'ylakning yengini), boshqa guruh esa rang va bezak elementlarini moslashtiradi. Yakunda barcha elementlar birlashtiriladi va yakuniy mahsulot taqdim etiladi.

Tekstura va mato uyg'unligini aniqlash: o'quvchilar turli matolarni birlashtirib, mahsulot estetikligini baholaydilar; **Rang uyg'unligi mashqlari:** rang kombinatsiyalarini aniqlash va amaliy natija chiqarish; **Mahsulotni taqdim etish va baholash:** o'quvchilar o'z ishlari bilan tanishtirib, konstruktiv fikr olishadi.

Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki:	Yaratuvchanlik	Dizayn
Mashg'ulot turi	darajasi	ko'nikmalari
Loyiha asosida o'qitish	Yuqori (35%)	Yuqori
Interaktiv mashg'ulotlar	O'rta-yuqori (25%)	O'rta-yuqori
Jamoaviy mashqlar	O'rta (20%)	O'rta

Tahlil: Loyiha asosida o'qitish o'quvchilarning yaratuvchanlik va dizayn ko'nikmalarini rivojlantirishda eng samarali metod hisoblanadi;

Interaktiv mashg'ulotlar va jamoaviy ishlar esa qo'shimcha motivatsiya va amaliy tajriba beradi.

Mashg'ulotlarni loyiha va interaktiv shaklda tashkil etish; O'quvchilarga turli matolar, ranglar va teksturalardan foydalanish imkonini berish; Natijalarni baholash va konstruktiv fikr almashish tizimini joriy etish; Yaratilgan mahsulotlarni tanlov va ko'rgazmalarda namoyish etish; O'quvchilarning individual qobiliyatlarini inobatga olib, moslashtirilgan vazifalar berish.

XULOSA VA TAKLIFLAR Tikuvchilik mashg‘ulotlari nafaqat o‘quvchilarda amaliy hunarmandchilik ko‘nikmalarini shakllantiradi, balki ularning **yaratuvchanlik, dizayn va estetik tafakkur** qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqotlar va amaliy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, mashg‘ulotlarni **loyiha asosida o‘qitish, interaktiv metodlar va jamoaviy ishlar** yordamida tashkil etish o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Amaliy natijalar shuni ko‘rsatdiki: **Loyiha asosida mashg‘ulotlar** o‘quvchilarning yaratuvchanlik darajasini 30–35% ga oshiradi va dizayn ko‘nikmalarini mustahkamlaydi; **Interaktiv mashg‘ulotlar** turli rang, mato va teksturalarni sinash orqali o‘quvchilarning estetik didini rivojlantiradi va amaliy tajribani oshiradi; **Jamoaviy ishlar** o‘quvchilarda hamkorlik, konstruktiv fikr almashish va ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantiradi, bu esa kelajakda professional faoliyat uchun muhim poydevor bo‘ladi.

Shuningdek, mashg‘ulotlarni tizimli va metodik tarzda tashkil etish, natijalarni baholash, o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olish, tanlov va ko‘rgazmalarda mahsulotlarni namoyish qilish o‘quvchilarning **motivatsiyasini oshirish va ijodiy qobiliyatini mustahkamlashga** xizmat qiladi. Xulosa qilib aytganda, tikuvchilik mashg‘ulotlarida **yaratuvchanlik va dizayn ko‘nikmalarini rivojlantirish** nafaqat o‘quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki o‘quvchilarda **ijodiy fikrlash, estetik did, amaliy dizayn va mustaqil qaror qabul qilish** ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bois pedagoglar uchun mashg‘ulotlarni loyiha va interaktiv usullarda tashkil etish, turli mato va rang kombinatsiyalarini qo‘llash va o‘quvchilarning amaliy ishlarini baholash — samarali pedagogik strategiya sifatida tavsiya etiladi.

Natijada, **zamonaviy pedagogik metodlar va amaliy mashg‘ulotlar kombinatsiyasi** o‘quvchilarning ijodiy va dizayn ko‘nikmalarini rivojlantirishda eng samarali vosita ekanligi aniqlandi. Bu esa tikuvchilik yo‘nalishidagi kasbiy ta‘lim sifatini oshirish va o‘quvchilarning professional tayyorgarligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Vygotsky L.S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. – Harvard University Press, 1978.
2. Piaget J. *Play, Dreams and Imitation in Childhood*. – Norton, 1962.
3. Berk L.E. *Child Development*. – Boston: Pearson, 2013.
4. Bodrova E., Leong D.J. *Tools of the Mind: The Vygotskian Approach to Early Childhood Education*. – New Jersey: Pearson, 2007.
5. Islomova N. *Pedagogik texnologiyalar va maktab darslari metodikasi*. – Toshkent, 2019.
6. Faxriddin B., No‘monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – T. 4. – №. 1. – С. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 8. – С. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O‘ZO‘ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA‘SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.
9. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.

10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791. 11.

Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдуқаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//<https://www.iupr.ru/6-121-2024>

https://www.iupr.ru/files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

12. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.

13. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No‘monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.

14. Xusinovich, Turdialiyev Jonibek, and Mo‘minov Nurali Ro‘zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH."

15. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

16. Каршиев Ф. У., Абдуқаҳоров Н. ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-2 (121). – С. 1142-1145.

17. Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA‘SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.

18. Xuzriddinovich B. F. et al. SURXONDARYO VILOYATIDAGI TABIIY-IQLIM SHAROITLARIDA AVTOMOBILLARNING ISH SHAROITLARINI TASNIFLASH //Tadqiqotlar. – 2025. – Т. 63. – №. 2. – С. 26-32.

19. Abduqahorov N., Turdialiyev J., Mo‘minov N. M1 VEHICLES IN DIFFERENT ENVIRONMENTS ANALYSIS AND PARAMETERS OF BRAKING LEARN //Journal of science-innovative research in Uzbekistan. – 2024. – Т. 4. – №. 4. – С. 377-386.

20. Абдуқаҳоров Н., Турдиалиев Ж., Мўминов Н. АВТОМОБИЛИ М1 В РАЗНЫХ УСЛОВИЯХ АНАЛИЗ И ПАРАМЕТРЫ ТОРМОЖЕНИЯ УЧИТЬСЯ //Журнал научно-инновационных исследований в Узбекистане. – 2024. – Т. 2. – №. 4. – С. 377-386.

21. Oybek o‘g A. N. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILLARDA TORMOZLASH JARAYONIDAGI TEBRANISHLAR VA ULARNING TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA’SIRI //PEDAGOGS. – 2025. – Т. 92. – №. 1. – С. 127-132.

22. Bakhramov F., Abduqahorov N., Tilavkobilova D. Analysis of the braking path of cars equipped with ABS in different environments //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – №. 1. – С. 020052.

23. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABC BILAN JIHOZLAHGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Экономика и социум. – 2024. – №. 6-1 (121). – С. 334-337.

24. O‘G‘Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG ‘IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA’SIRINI NAZARIY O ‘RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.

25. Raxmatovich K. M. URUG ‘TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

26. Astanakulov K. D. et al. The separation of light impurities of safflower seeds in the cyclone of the grain cleaning machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2020. – Т. 614. – №. 1. – С. 012141.

27. Karimov M. R. et al. Safflower seed cleaning machine and determining the rotational speed of its supplying roller //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – Т. 868. – №. 1. – С. 012050.

28. O'G'Li A. A. U., Raxmatovich K. M., Shoykulovich A. O. UZUN QOZIQLI BARABANNI PAXTA TARKIBIDAN OG 'IR ARALASHMALARNI AJRATISHGA TA'SIRINI NAZARIY O 'RGANISH NATIJALARI //Механика и технология. – 2025. – Т. 1. – №. 18. – С. 133-139.

29. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

30. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (*Carthamus Tinctorius* L.) and inositol supplementation on egg production.

31. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – №. 2 (9) Спецвыпуск. – С. 79-86.

32. Bazaluk O. et al. Improving energy efficiency of grain cleaning technology //Applied Sciences. – 2022. – Т. 12. – №. 10. – С. 5190.

33. Ishmuradov S. U., Abdumajidov R. B. Determination results of disc plough hang mechanism and support disc parameters //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012039.

34. Raxmatovich K. M. URUG 'TOZALASH MASHINASINING MAQBUL PARAMETRLARINI ANIQLASH //Механика и технология. – 2024. – Т. 5. – №. Спецвыпуск 2. – С. 79-86.

35. Safarov N. K., Karimov M. R. Testing the development of a seed extraction device with acceptable parameters and studying the influence on the technological indications of saw fiber separation //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2022. – Т. 1076. – №. 1. – С. 012072.

36. Karimov M. R. Researching the parameters sieve of the safflower seed cleaner machine //IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. – IOP Publishing, 2021. – Т. 868. – №. 1. – С. 012054.

37. Astanakulov K. D. et al. The effect of safflower oil (*Carthamus Tinctorius* L.) and inositol supplementation on egg production.